

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren post.

Jubilejno leto — jubilejni darovi.

Sicer nismo ravno prijatelji niti cerkvenih niti vladnih jubilejev, kajti vse priredbe takega značaja, ki prihajajo več ali manj na povelje med nas, nimajo namena našemu narodu krepiti samozavesti in ga navduševati za lastni blagor, ampak imajo navadno le namen, da povečajo ugled in sijaj faktorjev, ki stoje izven našega naroda in katerim že po njih bistvu blagor in napredek slovenskega naroda ni prvi cilj. Letos pa smo na tem, da obhajamo šestdesetletni vladarski jubilej našega cesarja, ki je dosegel že oseminsedemdeseto leto svoje starosti. Tako dolgo še ni noben avstrijski vladar sedel na prestolu in tej visoki starosti se mora vsakdo klanjati. Vsa Avstrija se pripravlja, da proslavi ta jubilej na ta ali oni način. Tudi Notranjci ne bomo za drugimi zaostali in ne smemo zaostati. Sleherna korporacija je nekako obvezana, da žrtvuje nekaj za ta jubilej. Vprašanje je le, kako naj naše občine, naši denarni zavodi, naša društva in druge korporacije, kako naj posamezni čestilci najdostojneje in najkoristneje proslave cesarjev jubilej.

Naš vladar je sam odklonil, da bi se njegova oseba kot taka proslavljala, izprosil si je vsako pompozno proslavljanje, ki stane le mnogo denarja in nima nobenega pomena za splošni blagor avstrijskih narodov. Tej modri želji vladarjevi moramo na vsak način ustreči. Jubilejni darovi naj bodo tedaj taki, da bodo od njih imeli korist najširši sloji našega ljudstva.

Ideal takega daru, s katerim more slovenski narod sebi najkoristnejše proslaviti cesarjev vladarski jubilej, bi bilo ustanavljanje ljudskih javnih knjižnic in čitalnic in izpopolnjevanje obstoječih. Reklo bi se nositi vodo v Savo, ako bi vnovič razlagali pomen in važnost ljudskega knjižništva in čitalništva. Slovenski narod sam je spoznal tekom zadnjih let vrednost javnih izobraževališč z občudovanja vredno naglico in lahko rečemo, da bi se bila težko kje drugod uživala kaka velika nova ideja tako hitro, kot je pri nas proniknila

zavest o potrebi ljudske izobrazbe v vse sloje. Z vseh strani prihajajo v zadnjih letih, posebno odkar se je naša visokošolska mladina oprijela širjenja te misli, vesti o snovanju javnih ljudskih knjižnic in čitalnic in javni zastopi, sosebno naše občine vedno bolj umevajo, da je njih dolžnost, tudi na ta način skrbeti za blagor občanov. Naj omenim občine ljubljanske, ki vzdržuje lani ustanovljeno Simon Gregorčičevo javno knjižnico in čitalnico z letnim doneskom 3000 K in občine trboveljske, ki je pred nekaj dnevi naklonila v proslavo cesarjevega jubileja ravno tolikšno svoto akademičnemu društvu „Prosveti“, da ji osnuje dve ljudski javni knjižnici v Trbovljah in Hrastniku. Tudi Notranjska za tekom časa ni zaostala in danes štejemo pri nas že lepo število javnih knjižnic in čitalnic. Vendar moramo priznati, da se je doslej še vse premalo storilo o tem oziru. Ako hočemo, da se naš narod duševno osamosvoji in dvigne na ono stopnjo umstvene in gospodarske samostojnosti, da bo zmožen ohraniti in ojačiti si svoje mesto med drugimi narodi širne Avstrije, moramo doseči nezogibni predpogoj, da ima sleherna slovenska občina svojo javno knjižnico.

Najboljša prilika, ko se lahko mnogo stori v dosego tega vzvišenega namena, je letošnji cesarjev jubilej. Jubilejno leto je leto odprtih rok, odprimo jih tudi Slovenci, zlasti mi Notranjci in darujmo v svojo korist za povzdignjenje ljudske izobrazbe. Naj ne bo notranjske občine, denarnega zavoda, društva itd., ki bi ob tej priliki ne prispevalo po svojih močeh na ta način na narodni žrtvenik. Vse občine, vsi denarni zavodi in društva po Notranjskem naj sklenijo:

V proslavo 60 letnega vladarskega jubileja našega presv. cesarja Fran Josipa I. sklene občinski odbor občine . . . (odbor . . . društva), da prispeva svoto . . . kron v ta namen, da se osnuje oziroma izpopolni ljudska javna knjižnica v . . .

Notranjci, pokažimo se zavedne tudi pri izbiri jubilejnih darov!

Politične vesti.

Avstrijska vlada hoče od državnega zbora zopet več vojakov! Od vseh strani se govori in piše v vladnih listih, da je vsled zveze Avstrije z Nemčijo in Italijo takorekoč večni mir zagotovljen. In vendar hoče vlada letos zopet več vojakov in sicer za leto 1908 kar 4740 mož več kot prej, za prihodnja leta pa še višje število in sicer za domobrambo (Landwehr). Vlada trdi, da se morajo pri domobrambi ustanoviti novi oddelki. Tudi število tirolskih strelcev hoče precej pomnožiti. Človek bi mislil, da se bodo proti temu uprle vse stranke v državnem zboru, ki se količkaj ozirajo na ljudstvo; kajti jasno je, da na tak način nikdar ne bomo dosegli znižanja davkov, ampak še vedno nove, ker vojaki vendar stanejo denar! Zato bi mislili, da vsaj slovenski poslanci nimajo nobenega vzroka, ogrevati se za take vladne želje, tem manj, ker nam vlada niti najpotrebnejših drobtinic ne privošči. — In vendar se je našel slovenski poslanec Pogačnik iz klerikalnega dr. Šušteršičevega kluba, ki je v imenu vlade stavil nujni predlog na povišanje števila vojakov pri deželni brambi itd. Če je že klub dr. Šušteršiča tako zvezan z vlado, da ji mora glasovati za vse vladne predloge, je vendar škandal, da prevzame slovenski poslanec posel, da predlaga in zagovarja zvišanje števila vojakov. Ljudski zastopnik Pogačnik se je dal

vladi vporabiti za to, naj se kot silno nujna stvar reši postava, ki zahteva od ljudstva novega krvnega in denarnega davka. Pogačnik stoji torej na stališču, da daje narod še premalo vojakov in da plačuje še premalo davkov. Slava taki „ljudski“ stranki in takemu klubu!

Cesarjevega namestnika na Gališkem, poljskega plemiča grofa Potočkega je pred nekaj dnevi ustrelil maloruski dijak Šičinski. Storil je to, da se maščuje za krivice, ki jih trpi zatirani maloruski narod v Galiciji.

Nemška nestrpnost celo ob cesarjevem jubileju ne pozna mej. Ravnateljstvo nekega dunajskega gledališča je hotelo letos prirediti gledališke predstave v vseh avstrijskih jezikih. Komaj se je izvedelo, da nastopi neka češka družba v nemškem Dunaju, že je nastal v nemškem taboru tak vihar, da se je morala misel opustiti. Leta 1848. je na Dunajskem Grabnu ponosno vihrala slovenska trobojnica, sedaj, ko prebiva tam blizu pol milijona Čehov in drugih Slovanov, nimamo tam nobenih pravic. Toliko se je uresničila narodna ravnopravnost v 60 letih!

Preziranje češkega jezika v češki kraljevini. Nekdaj je veljalo načelo, da sta češki in nemški jezik pri c. kr. uradih v kraljevini češki popolno enakopravna in nekdanji pravosodni minister Štremajer, ki je bil po mišljenju in po rodu Nemeč je izdal naredbo, da sta pri čeških sodnijah oba deželna jezika popolno enakopravna. Od takrat je češki narod kulturno in

Listek.

Peš na Vezuv.

Potopisna črtica. — Spisal Fr. Valenčič.

(Dalje.)

Par korakov od tira se je spenjal strmo navzgor vulkan Vezuv. Prvič sem ga zagledal od mesta Capua in sedaj sem že ob njegovem vznožju. Iz njegovega žrela se je valil brez odmora sivkast dim. Od daleč sem dobil utis, kakor bi nosil nebroj žlebov na svojem hrbtu. Po cestah je še vedno ležal pepel od zadnje aprilske erupcije. Na vseh straneh zazreš strjeno lavo. Vsak mi je rekel: Questo è lava antica (stara lava prejšnjih erupcij).

Dospela sva do svojega cilja. Od tam sva šla peš mimo cvetočega mesta Torre dell' Annunziata do mesta Bosco Trecase.

Mesto Torre dell' Annunziata je večje nego Ljubljana. Ima cvetočo industrijo in mnogo tvornic za testenine. Ob cestah se suše v nedoglednih vrstah po drogeh makaroni. Od tu do mesta Bosco Trecase je še pol ure hoda.

Zašla sva v vinograde. Povsod visi zrelo grozdje z dragocenimi sokovi: Lakrime-Kristi.

Cesta je gladka in široka. Od vseh strani pritiska prava južna vročina. Pred sabo sem zrl vrh Vezuva, a do tja je še tri ure.

Gotovo je še vsakemu v spominu grozna aprilska erupcija. Spominjam se, da sem takrat čital vsa poročila o tem izbruhu in takrat sem si predstavljal vso grozo in bedo ljudstva, ki je zavladala tiste čase. Ko sem se tu prepričal, moram reči, da je bilo naposled vse hujše, kakor sem si jaz predstavljal.

Ko sem šel naprej, došel sem do mesta, kjer nisem mogel iti dalje. Cesta se neha. Čudno se mi je to zdelo. Pred mano je štrlel navpik kakih deset metrov visok hrib z raskavim rjavim površjem. Spočetka sem osupnil, ker me je ta masa presenetila. To je bila strjena lava. Kakih dvajset metrov široki lavini tok se je privalil do tu. Na tem mestu se je vstavil in nakopičil v velikansko maso. Ker ni bilo družega izhoda, lezla sva po lavi navzgor. Vsak trenutek se človek lahko izpodtakne in treba je silne opreznosti, da se ne pade na razkava ostra tla.

Bogve, koliko trupel počiva tu večno spanje. Takrat je zahteval Vezuv preko štiristo žrtev.

Ko sva prišla na vrh lavinega hriba, zazrla sva pred seboj mesto Bosco Trecase. To mesto je takrat zelo občutno trpelo, vendar ne tako, kakor sosednje mestece Ottajano, ki je porušeno do zadje koč.

gospodarsko toliko napredoval, kakor nobeden drugi narod v Avstriji. On tvori tudi $\frac{3}{4}$ vsega prebivalstva v kraljevini češki in vendar mu sedanja vlada noče priznati istih pravic, kakor jih ima nemška manjšina. Češki odvetnik dr. Ferd. Heler v Karlovih varih je vložil pred kratkim pri ondotnem sodišču prošnjo za vknjižbo 100.000 K na neko hišo v Karlovih varih, a sodišče je prošnjo zavrnilo, ker je bila pisana v češkem jeziku. Čehom se torej vnovič odreka pravica vlagati češke prošnje pri sodiščih češkega kraljestva. Ne dvomimo, da bo češki narod zato skrbel, da bo priboril svojemu jeziku v lastni deželi tisto pravico, kakor jo ima nemška manjšina.

Dopisi.

Iz Št. Petra. (Pirhi.) „Domoljub“ je po svojih dopisnikih prinašal v večih številkah tako in podobno vsebino: „Vas Hrastje je razun župana vkljub temu, da vpliva na njo močni sever, vsa „mokraška“; volilci vasi Trnje, Klenek in Palčja so vsi razun naštetih, volili na našo stran; gasilno društvo v Št. Petru samo pijančuje, ne dela ničesar; gozdni oskrbnik v Javorniku vedno zabavlja proti duhovnikom in agitira pri volitvi; umrli župan Margon je bil najboljši mož, pošten, pravičen, zvest svoji službi, dober gospodar, sploh tak, da mu ni najti para, še težje mu dobiti vrednega naslednika; zato je največja hudobija, če se o tem poštenjaku, ki se ne more več zagovarjati, izreče sodba.“ Mi na to

nismo ničesar rekli, še celo prav nam je, če se kdo pošteno izkašlja ter odkrito pokaže svojo srčno tuberkulozo. Ko pa o bolezni zvemo, smo in bomo še toliko dobrotni, da takim dopisnikom s potrebnim zdravilom postrežemo. Evo: Vas Hrastje naj bo že kakoršnakoli, vendar zmore bivalce, kateri niso, če tudi so delavci, tako zabiti, da bi ne zaznali nakan naše klerikalne bande, posebno še njenih voditeljev, katerim je prva stvar le vlada čez ljudstvo čast in mast, drugo pa vse pristranska reč; potem naj se Hrastovce nazivlje magari s Turki, pošteni ljudje so pa le. — Volilci iz omenjenih in tudi nekaterih drugih vasi so res volili, kar bi jim bilo prosto, če bi ne bilo vse to od pritiska trnovskega in šentpeterskega kurata, o katerih že lahko vsa Kranjska ve, kar tudi sama mislita, da mora postati njihova politična komanda splošno prava ljudska volja. Skušnja sicer govori, da sta, posebno g. Železny, v marsičem zelo slabo podkovana, vse eno pa gorje onemu, ki bi taki samovolji ugovarjal; no, pa vsako kolo se vteče, vsako železo obrusi, tudi to se bo. — Res je, da nima požarno društvo že več časa vaj, nima pa tudi k temu potrebnih sredstev. Dobrotnikov nima, „Domoljubovi“ dopisniki ne bodo plačali, društvo samo pa tudi, posebno v Št. Petru, ne more imeti zakladnic. Dohodki prirejenih veselice se pa marljivo prikladajo k prihranku, kateri bo svoječasno za morebitne ali že sedaj obstoječe društvene potrebščine še prepičel. O g. Kobszu, gozdarju na Javorniku, se čuje le en glas, da je v svoji službi poštenjak, od odšlega g. Weissa

Šla sva po lavi naprej in zrla ves vandalizem te pogubne erupcije. Tu sem videl zrušena velika poslopja, tam kup kamenja ravnokar zgrajene krasne palače, zidove zrušene cerkve in kapelice. Takrat je lavini tok, ki se je privalil nizdol, porušil tretjino tega mesta. — Pred pokopališčem zazreš par korakov od zida gorečo strjeno lavo. Tam se je ustavila. Prebivalci tega mesta pravijo, da se je tu zgodil čudež. Na tem kraju se je lava pravočasno ustavila na priprošnjo sv. Ane. Tam so nosili pred žarečo lavo kip sv. Ane. Lava se je počasi pomikala naprej. Vsako uro en meter dalje, in zopet so morali premakniti kip sv. Ane en meter pred njo. Vse je pričakovalo, da razruši žareča lava zid pokopališča in se razlije na grobove. Vse je molilo in prosilo božje pomoči. Naposled se je lava vstavila tik pred zidom, in pokopališče je bilo oteto.

Ljudje so vriskali veselja in radosti. Vse je popadalo na kolena in hvalilo Boga in sv. Ano za storjeni čudež. Sila erupcije je polagoma ginevala in lavin tok ni dobil več izbruhnih mas.

Hitela sva naprej. Povsod isti žalostni prizori. Dospela sva zopet na cesto. Tam so naju obkročili nadležni vodniki. Le s težavo se je dalo pregnati to ljudstvo.

Za nama je prihitel mlad dečko in nama ponudil vodstvo za dve liri. Vzela sva ga, ker je bila nama pot navzgor neznana.

Med vinogradi, med strjeno lavo, med pepelom, peskom in skalami se je začela hoja na Vezuv. Pot je začela postajati vedno bolj naporna. Prvo počivališče sredi hriba je bila preje florentinska koč, ki je pa popolnoma razdejana od aprilske erupcije. Sedaj skrbi za okrepčanje tujcev gostilna Casa bianca, ki je mnogo cenejša in ki je srečno ušla usodi. Tam sva se nekoliko odpočila in nekoliko okrepčala.

Solnce je neznosno pripekalo in razgreta tla so žarela. Na potu smo srečavali tujce, ki so jahali skoro do vrha osle in konje. V sedlu je sedel bogat Anglež, a za rep se je držal gospodar. Tako je vlekla suha žival navzgor sebe, jahača in gospodarja.

Po žlebovih in pesku smo počasi lezli navzgor. Noge so se mi utrudile. Komaj sem stopal po globokem pesku. Včasih je bilo skoro nemogoče hoditi. Stopal sem en korak naprej, a zdrknil po pepelu dva nazaj. Polagoma sem se te hoje privadil.

Ko smo še imeli pol ure do kraterja, se je deček ustavil.

„Tu je panorama čez celo okolico,“ mi je rekel, kazoč z roko navzdol. Vstavil sem se in užival krasoto tega razgleda.

Panoramo, ki se zazre od tega kraja, prištevajo med najlepše na celem svetu.

(Dalje prihodnjič.)

precej različen gospodar; kot tak že sme svetovati tudi o času volitev; enako častitim duhovnikom, pa ni nikogar priganjal. Če se pa hinavsko ne liže okrog gospoda Železnja kakor njegov prednik, ima jako prav! — Kaj pa o županu Margonu? Lastnoročno zapečateni občinski ključi, katerih se ni smel pred njegovim izdihom nikdo dotakniti, so zbudili sum, da je v blagajni nekaj posebnega. Zdaj se pa po ljudskih govoricah kaže točka za točko, kakor: V blagajni manjka 1800 kron; pri g. Avčinu se je zglasil občinski dolg od 300 K; g. restavrater je vplačal kot odkupnino žganjske naklade 140 kron, ne da bi bilo kje vpisano. Da je to in še kaj drugega res, dokazuje njegovo „uzorno gospodarstvo“ in pa dejstvo, da se vse to, kar se da, prikriva, niti odborove seje ni; z županovo volitvijo se odlaša in pusti, da stari debeli Matija kar po svoje, če tudi proti zakonu, župani. Prav, prav, le tako delajte, pa še kaj „Domoljubu“ sporočite. Naše ljudstvo rado bere in posluša, pa tudi stvar že pravilno razsoja.

Iz Vipave. Splošno obsodbo so Vipavci izrekli o svojem dušnem pastirju, ko se je zvedelo, da je nevarno bolnemu organistu odpovedal službo. Organist je bil povsem miren in pošten človek, je vestno opravljal svojo službo ter se za politiko ni nič brigal. To pa je bilo po Erjavčevem mnenju najslabša organistova lastnost. Organist je po zimi jako nevarno obolet ter ni mogel par nedelj opravljati cerkvenega opravila, zato pa je najel na svoje stroške drugega organista. Torej vsled njegove bolezni cerkveno opravilo ni nič trpelo. Ko pa je zvedel dekan, da se organistu zdravje boljša, poslal mu je hitro pismeno odpoved službe po preteku 3 mesecev. Ta odpoved je organista tako pretresla, da se mu je bolezen za nekaj tednov povrnila. Komaj je zopet nekoliko okreval, poslal mu je dekan drugo pismeno odpoved stanovanja baje v 10 dneh, dasi še niso bili pretekli trije meseci po prvi odpovedi. Glasom pismene pogodbe je imel organist pravico do stanovanja in plače oziraje se na prvo pismeno odpoved do konca meseca aprila. — Toda še pred koncem marca je moral organist zapustiti stanovanje, ko je komaj zlezal iz bolniške postelje. Podal se je baje k svojim sorodnikom, dočim je morala njegova žena iti službo iskat v Trst. In tako je blagi Erjavec mirnim srcem uničil povsem kršansko, mirno in sploh priljubljeno družino. Kdo izmed Vas Vipavcev, bi bil tako neusmiljen, da bi svojega hlapca, podložnega, v boleznih, ko je človek najbolj potreben duševne in materijelne podpore, vrgel takorekoč na cesto?! Zastonj bi iskali tako neusmiljenega človeka med poštenimi Vipavci. Tacega neusmiljenega ne dobite ne med neverniki, ne med divjaki. Pač pa je to rimsko-katoliški duhovnik, Vaš dušni pastir, on, ki Vam že 25 let oznanja ljubezen in usmiljenje do bližnega, kaj tacega je zmožen on, ki med Vami že 25 let lenari, si kupiči premoženje in pri tem mu je srce zamrlo za dobra človekoljubna dela. To je storil on, ko mu je že glava osivela in ga lahko vsak dan mogočni Gospodar pokliče na odgovor:

„Daj račun od svojega hiševanja! In ker si bil v življenju neusmiljen, bodeš tudi neusmiljenje dosegel.“

Iz Zagorja. Gospod dopisnik, ki je poslal slav. uredništvu Notranjca št. 13. z dne 28. marca t. l. dopis naslovljen na tukajšnji gospodarski odbor, naj blagovoli sprejeti naprošeni odgovor glede nekih soseskih razmer: Vsak občan ve, da je javna pot čez Korenovo dvorišče že davno prenehala. Že Korenov prednik je dotični prostor pokvaril, da ni bilo varno ondot hoditi, potem je pa g. Domicelj postavil tam blizu visok zid ter stem popolnoma javno pot preprečil. Kje je bil tistikrat gospodarski odbor, da ni tega videl? Kar se tiče Korenovega prepornega zidu, je gospodarski odbor storil že svojo dolžnost. Kar se tiče nasadbe Domiceljevih smrek, je v tem oziru gospodarski odbor postopal pravilno ter po postavi, vse to se lahko dokaže. Sedanji gospodarski odbor postopa v svojih opravilih nepristransko. Kakor meni menda gospod dopisnik, je sedanji gospodarski odbor strankarski, to pa ni resnica, seveda če se je prejšnja leta pri naši soseski kaj zamotalo, stoji zamotano, težko je sedaj odmotati, ker gospodarski odbor ne more delati čudežev.

Domače vesti.

Veledenjem bralcem „Notranjca“ kličemo: Veselo Velikonoč!

Deželni predsednik baron Švarc se je mudil te dni v Postojni in si je ogledal asanacijska dela v naši občini. Obljubil je, da bo izposloval znatno državno podporo v ta namen. Pričakujemo, da se te obljube tudi izpolnijo.

Obisk postojnske jame je bil v prvi polovici t. m., kljub neugodnem vremenu, jako povoljen. Jama je, kakor znano vsak dan dvakrat odprta in električno razsvetljena in sicer dopoldne ob 1/2 11. uri in popoldne ob 1/2 4. ure. Vstopnina znaša ob delavnikih po 5 K ob nedeljah in praznikih po 3 K od osebe.

Telovadno društvo „Sokol“ v Postojni vabi k javni telovadbi, ki jo priredi Postojnski Sokol skupno z brati telovadci akademiki na velikonočni pondeljek dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani „Narodnega hotela“. Vspored: I. proste vaje iz V. vsesokolskega izleta v Pragi, II. telovadba na orodju z menjavo, III. skupine na bradlji. Po telovadbi prosta zabava in ples. Vstopnina 40 vin. za osebo, dorast prosta.

„Kmetiska gospodarska zadruga za Postojno in okolico“ se je osnovala dne 12. t. m. v Postojni. Na povabilo osnovalnega odbora se je zbralo ob določeni uri večje število posestnikov iz Postojne, Hrašč, Malega Otoka, Zaloga in Stare Vasi. Predložena pravila so navzoči odobrili in si izvolili prvo načelstvo. Zadruga si bo najpred nabavila mlatilnico in bencinski motor, potem pa po potrebi tudi še druge kmetijske stroje. Zadruga bo za kraj velike gospodarske koristi.

Nje namen je pospeševati gospodarstvo svojih članov potom skupnega poslovanja. K zadrugi zamore pristopiti vsak, ki je opravičen veljavno sklepati pogodbe. Delež znaša 100 kron ter se ga lahko plača takoj ali pa tudi po mesečnih obrokih najdalje v 2 letih. V prvo načelnštvo so bili soglasno izvoljeni gg.: Josip Dekleva, Frančišek Arko, Andrej Burger, Franc Bizjak in Ivan Štefin. Oni gospodarji, ki žele k zadrugi pristopiti, ali ki žele v tej zadevi kakih pojasnil, naj se zglase pri tajništvu v občinski pisarni v Postojni.

Dr. Stanko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik, zapriseženi sodni tolmač za ruski jezik, je prevzel pisarno pokojnega dvornega in sodnega odvetnika g. Dr. K. pl. Kozića, na Dunaju, I., Bräunerstrasse 10.

Kmetska hranilnica in posojilnica v Matenjivasi kolekuje vse svoje spise, tiskovine in knjižnice z narodnim kolekom „Družbe sv. Cirila in Metoda.“ Porabila je že precej komadov.

V pojasnilo. Pri zadnjem občnem zboru izobraževalnega društva so se vredili računi bivšega konsumnega društva na prošnjo tajnika in blagajnika. Članarine je bilo 101 K. Stroški so znašali 90 K 80 h. Od preostanka 10 K 20 h, kateri je pripadel izobraž. društvu, je imel dobiti gospod Ivan Franetič 5 K, ker je peljal dr. Kreka v Divačo, gospod Jakob Sluga 2 K za tajniške stroške in gospod Jurij Može 3 K 20 h za blagajniške stroške. Ta preostanek so navedeni prepustili sedanjemu izobraž. društvu. (To je „Notranjec“ že poročal. Op. ur.) Toliko v pojasnilo onim, ki menijo, da bi se moral znesek 10 K 20 h razdeliti med člane bivšega konsumnega društva. Izobraževalno društvo v Dolenjivasi pri Senožečah. — Predsednik: Josip Kobal. Blagajnik: Matevž Suša.

Iz Dupelj pri Vipavi. Čudili smo se, ko smo brali v našem Notranjcu, da pri nas v Vipavi še govora ni o kaki organizaciji, med tem ko se je pri nas v Dupljah pri Vipavi ustanovilo pevsko društvo, katerega pravila so že potrjena. Z vajami se je pričelo. Dejstvo je, da ima društvo že več članov kakor marsikatero klerikalno društvo. V posebnih slučajih bodo sodelovali tudi somišljeniki iz okolice.

Iz Trnovega. Trnovska čitalnica priredi dne 20. aprila v gostilni M. Ribariča veselico z zanimivim vspešdom. Igrala se bode štiridejanska igra: „Šivilja.“ Po igri šaljiva pošta, ples in prosta zabava. Vstopnina k predstavi za nečlane sedež I. vrste 1 K 20 h, II. vrste 80 h, stojišča 40 h, k plesu 50 h. Slavno občinstvo se opozarja tem potom, da so naši igralci, kateri bodo nastopili, večinoma preprosti fantje in dekleta, zato je tudi za preproste sloje. Naša čitalnica stremi le za tem, da napravi ljudstvu, kateremu želi izobrazbe ljudsko veselico. K obilni udeležbi se uljudno vabi. — Fantje so nabrali za harmonij že čez 50 K. Le tako naprej, pa bodete kmalu na nogah. Darovalcem se toplo zahvaljujemo in kličemo: Le tako naprej, tudi v prihodnjic se priporočamo. — Madolce „cunjara“ se je obregnil na fante, ko so pobirali pri-

spevke za pevski odsek, da pri njih ni tega in ga tudi tukaj ne potrebujemo. Ta mož je laške krvi in je prišel k nam kot pobiralec cunj, a sedaj je gospod, toda s čegavim denarjem? O njem bomo še marsikaj poročali, ako bo sitnosti uganjal; našo narodno stvar naj pusti pri miru. Šte žaštopli sinjor!

Zahvala. Kranjska hranilnica v Ljubljani je naklonila na prošnjo šolskega vodstva v Dolenji vasi 100 K podpore v svrhu ureditve šolskega vrta. Vodstvo izreka tem potom najsrčnejšo zahvalo. Jos. Kobal, voditelj.

Zahvala. Šolski vodstvi v Senožečah in Dolenjivasi se najsrčnejše zahvaljujeta mnogospoštovanemu gospodu sodnemu svetniku Mihaelu Novaku v Senožečah, ki je podaril šolama prav lepe in bogate herbarije. Hinko Paternost, šol. voditelj. Jos. Kobal, šol. voditelj.

Prosveta.

Družbi sv. Cirila in Metoda so darovali v mesecu marcu l. 1908. poleg drugih sledeči gg. Rudolf Horvat, Št. Peter, narodni davek, A. Domicelj 2 K, Tamburaški klub Borovnica 10 K, Viki Dolenc, Vrhnika, iz nabiralnika 3 K 6 h, Henrik Steska, Logatec, 3 K, Anton Kozlevčar, Rakek, narodni davek 21 K, Josipina Krajgher, Postojna, nabrala v tobakarni 6 K, Mimi Strgulc, Begunje, nabrala povodom zmage poslancev mest in trgov 12 K, rodbina Strgulc, mesto venca na krsto umrlega g. A. Šerka v Cerknici 10 K, Jos. pl. Margheri, Idrija, mesto venca za gospo Natalijo Šepetavec, Idrija, 20 K, A. Mladič, zdaj Šmarje pri Jelšah, 18 K, podružnica Cerknica 28 K, ž. podruž. Ajdovščina 100 K, m. podružnica Ajdovščina 200 K, Karl Štefin, Zidani most, iz nabiralnika 24 K, Milka Meden, Begunje, nabrala pri g. Strgulcu 11 K, Ludvik Špilar, Št. Peter, iz nabiralnika 7 K 54 h, žup. v Žireh 10 K.

Prve pirhe družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. Avg. Jenko iz Ljubljane v obliki 10 K. Dajte rojaki po možnosti takih pirhov naši družbi! Rabite rojaki naše velikonočne razglednice!

Družbi sv. Cirila in Metoda po 20 v od hl na Kranjsko prodanega piva bode dajala začeni s 1. aprilom t. l. češka akcijska pivovarna v Budjejevicah. Večji konsum tega piva, večja korist naši družbi, našemu narodu.

Moška podružnica v Črnomlju se je vzbudila k novemu življenju. Spečih podružnic se je vzbudilo letos vže mnogo, upamo, da se vzbude vse tovarišice!

Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda je nadalje naročila sledeča tvrdka iz Notranjskega: Ivan Benčina, Staritrj pri Ložu.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je poslala vesela družba pri g. Vilharju v Vel. Otoku na dan ogleda novega mostu pri Postojnski jami od gospoda inženjerja Suhanka darovano vsoto 5 K.

Narodno gospodarstvo.

Gospod Popovič Janko, izvaževatelj živine v Cerknici pri Rakeku, poslal je v razstavo živine na Dunaj 18 prasičev, kateri so bili premirani s srebrno kolajno (drugo darilo) in takoj tudi prodani.

Razstava pitane živine in rib na Dunaju. Tajništvo kmet. družbe na Dunaju naznanja našemu listu, da je na razstavo, ki se je otvorila 10. aprila poslanih 936 goved in 1548 prasičev torej za 300 goved in 186 prasičev več kot na zadnjo razstavo l. 1906, četudi je letos razstavljena le živina iz Avstrije, dočim je l. 1906 tudi Ogrska razstavila. Iz tega veselega dejstva izvaja društvo, da uvoz pitane živine iz drugih držav ni potreben. Ribja razstava je tudi tako velika kot še nikdar.

Premestitev „Perotninarja“. S 1. aprilom t. l. se je preselil g. A. Lehrman iz Tržiča stalno v Ljubljano, ž njim seveda tudi uredništvo strokovnega lista „Perotninar“, kateri že izhaja 2 leti.

Razširjeni delokrog g. Lehrmana. Kakega pomena za maloživinorejo, posebno perotninarstvo in kunčje rejo, je premestitev g. Lehrmana v naše slov. osredje, bode gotovo znal ceniti vsak slovenski maloživinorejec, kateremu je na razvoju te prepotrebne panoge kmetijstva le količkaj ležeče, to pa tem bolj, ker je g. Lehrman nameščen v Ljubljani edino le v svrhu povzdige slovenske maloživinoreje, ter bode gotovo vedno in povsodi rad zastavil vse svoje moči, vse strokovno znanje in praktične skušnje, da povzdigne to, pri nas tako zanemarjeno gospodarsko panogo. Glavna njegova naloga bode organizirati slovensko maloživinorejo, prirejati na željo po vseh krajih obširne domovine poučna predavanja, ustanavljati potrebne perotninske zadrug, iste združiti v glavnem združenem zavodu v Ljubljani ter tako pripomoči narodu tudi v tej velevažni panogi kmetijstva na podlagi samopomoči do narodnogospodarskega vspeha. Moč, da more gospod Lehrman uresničiti svoje namene in izvršiti podano mu nalogo, leži v naših rokah, gospodarji in gospodinje. Poprimimo se z vso vnemo te prilike, združimo se, sklicujmo shode, prirejajmo poučna predavanja, sploh delujmo z vsemi močmi na to, da iztrgamo svojemu narodnemu nasprotniku ogromni kapital, katerega je dosedaj isti, vsled naše brezbriznosti vtaknil v svoj nenasitljivi žep. „Z združenimi močmi“, to bodi naše geslo pod katerim razvijemo zastavo vseslovenske maloživinoreje, s katero hočemo doseči svoj cilj tudi mi ter si priboriti to velevažno polje narodnega gospodarstva. Opomba: Vse želje glede prirejevanja podučnih predavanj, ustanovitev perotninarskih ozir. maloživinorejskih zadrug, naročila na list „Perotninar“, vprašanja v maloživinoreji itd. dopošiljati so pod naslovom Uredništvo „Perotninar-ja“ v Ljubljani Janez Trdinove ulice št. 8, katero bode vedno po svoji moči točno in stvarno rešilo vse tozadevne zahteve in želje.

I. slovensko društvo perotninarjev in rejcev vseh malih domačih živali v Tržiču naznanja svojim cenj. članom, da se je vsled sklepa občnega zbora z dne 26. januarja 1908 premestilo v Ljubljano ter ima začasno svoj sedež v uredništvu „Perotninarja“, Janez Trdinove ulice št. 8, kamor so vpošiljati tudi vsi dopisi nakazila, prijave k pristopu itd. Pri imenovanem občnem zboru bil je zopet soglasno izvoljen predsednikom gosp. Anton Lehrman in podpredsednikom gosp. F. Špendal, župnik v Tržiču. Nadalje so bili v odbor voljeni sledeči člani: kot tajnik gospod Peter Miklavčič c. kr. živinozdravnik v Ljubljani, gosp. Josip Rožič, c. kr. pismonoša v Tržiču, njega namestnikom, kot blagajnik gosp. dr. Gregor Žerjav, odvet. konc. v Ljubljani, kot knjižničar gosp. Josip Jenko, uradnik „Zveze sloven. zadrug“ v Ljubljani, gosp. Karol vitez pl. Strahl, c. kr. nadsodni svétnik v p. in graščak v Škofjiloki kot svétnik in gospoda Ivan Jezeršek, nadučitelj v Križih pri Tržiču in Hugon Roblek, mag. pharm. v Tržiču kot preglednika. Vpoštevajoč dejstvo, da je bilo društvo ustanovljeno v Tržiču, sklenil je občni zbor ustanoviti v najkrajšem času v Tržiču podružnico, katera naj se imenuje I. podružnica I. slov. društva perotninarjev in rejcev vseh malih domačih živali v Ljubljani. Tozadevni ustanovni in ob enem prvi občni zbor se skliče v kratkem, kar se bode pravočasno naznanilo po vseh slov. časopisih kakor tudi v društvenem glasilu „Perotninar“.

Uredništvo „Perotninar-ja“ v Tržiču, naznanja vsem svojim cenj. naročnikom, da so se vsled preselitve v Ljubljano in stem zvezanega ogromnega dela zapoznele številke 11 in 12 družega letnika „Perotninarja“, kakor tudi odgovoru na razna došla vprašanja, kar se blagovoli oprostiti. Omenjeni številki izideta skupno okolu srede aprila t. l. ter se razpošljejo še iz Tržiča. Prva številka III. letnika bode izšla v pričetku maja in sicer iz Ljubljane, Janez Trdinove ulice št. 8.

Češko kmetijsko združništvo na Češkem je združeno v „Osrednji Jednoti čeških gospodarskih zadrug“, ki šteje že nad 1.400 zadrug. Blagovni oddelek Jednote je imel leta 1907 sledeči promet:

Kupilo se je:	
umetnih gnojil za	K 2,175.032.74
močnih krmil za	„ 278.712.75
semenja za	„ 122.805.19
premoga in koksa za	„ 518.545.51
strojev in gospodarskega orodja za	„ 300.602.80
vreč	„ 1.460.40
mazil in svetiva za	„ 29.059.03
lepenke in stenja (Docht) za	„ 506.07
skupaj za	K 3,526.724.49

Za dovoz teh gospodarskih potrebščin se je potrebovalo 7.261 vagonov. Dobiček skupnega nakupa znaša najmanj 145.220 K, če se računa pri enem vozu 20 K dobička.

Prodalo se je pa:	
žita	za K 12.493.68
za vojaške potrebščine (žita)	„ „ 629.658.75
posušene cikoriije (čekanka)	„ „ 1,106.544.—
špirita	„ „ 91.122.19
skupaj	za K 1,839.818.19

Motno vino. Pri pretakanju postane vsako vino motno, posebno pa mlada vina, ker imajo ta še mnogo beljakovine v sebi. Ta beljakovina se je namreč spojila pri pretakanju z zrakom in se radi tega strdila. Strjena beljakovina pa se začne kmalu v vinu polegati in s seboj povleče tudi drugo nesnago na dno posode. Radi tega lahko rečemo, da moremo s pomočjo pretakanja vino čistiti. Ako se pa noče vino po pretakanju dolgo časa čistiti, je to znamenje, da se nahaja v njem še sladkor, kateri se še ni z vrenjem razkrojil. Tako vino včisti se v kratkem samo, ako ga denemo v gorkejšo klet, kjer se vrenje pospeši. Zadruga.

Po svetu.

Z elektriko so usmrtili nevporškega dijaka in bogatega sina tvorničarja Gileta v državni jetišnici, četudi se je nesrečna mati obupno potegovala na najrazličnejše načine zanj. Gilet je umoril svojo ljubico, katere zaradi rodbinskih ozirov ni hotel poročiti. Vdaril jo je bil z veslom in jo potem sunil v vodo. Električni tok je trajal 63 sekund, Gilet je bil skoro takoj mrtev.

Koliko je Slovanov. Vseh Slovanov je okoli 148 in pol milijona. Slovencev je 1,475.000. V avstro-ogrski monarhiji živi Slovanov okoli 23 milijonov; že številke dokazujejo: „Slovan gre na dan!“

Velike zlate rudnike so našli trije moški pred štiri meseci v Siera Nevadi, 65 km od Rena. Ko se je to zvedelo v Reno, je takoj 200 železniških delavcev zapustilo delo ter šlo iskat zlata. Od vseh strani je začelo prihajati na tisoče delavcev, in danes stoji tam že „mesto“, ki šteje 100.000 prebivalcev. Ta velika naselbina se imenuje Rawhide. Cena zemlji je v par tednih poskočila. Svet, ki je bil dosedaj cenjen na 40.000 frankov, velja danes 15 milijonov.

Koliko žita se pridelava v Evropi. Glavno hrano vsem narodom daje žito, a le dve državi v Evropi, Rusija in Avstro-Ogrska sta tako srečni, da pridelata več žita, kakor ga potrebuje prebivalstvo. Iz teh dveh držav se zalagajo z žitom vse druge evropske države. Lastni pridelek žita na Francoskem bi zadostoval le za 333 dni, na Španskem za 280 dni in na Angleškem le za 187 dni. V slučaju vojske bi potemtakem bilo mogoče Anglijo že v polletju direktno izstradati, ako bi se posrečilo državo od vseh strani zapreti, kakor je to poskusil nekoč Napoleon I.

Anarhisti v Severni Ameriki. V Vichsburgu so prijeli nekega moža v trenutku, ko se je hotel splaziti v ladjo predsednika Roosevelta. Na ladji je bila Rooseveltova žena s sinom. Sploh so se začeli zadnje čase anarhisti zelo nevarno gibati.

Atentat na mačeho perzijskega šaha. Dva anarhista sta streljala skozi okno na mačeho perzijskega šaha, princezinjo Ula, ne da bi jo bila zadela. Anarhista so prijeli.

Jubilejne smodke nosijo ovitke v frankfurtarskih barvah. Ali mora biti cesarjeva 60letnica za zdražbo?

Čehi kot vzgled. 20 tisoč Čehov, (med temi 25 poslancev) se je zbralo v Brnu, da so zahtevali ustanovitev češkega vseučilišča. Kdaj bomo Slovenci nastopili tako složno za izobrazbo kakor naši severni bratje!

Živ pokopan. Blizu Ljutomera je zasulo 30. marca mladeniča V. Klemenčiča pri popraviljanju vodnjaka. Štiri ure so ga slišali prositi pomoči, tri dni pa so rabili, da so ga izkopali. Bil je seveda mrtev.

Narodna odločnost. Ogrri so dosegli, da se strogo kaznujejo avstrijski poštni uradniki, ki na naslovih telegramov in drugih pošiljatev napišejo mesto ogrskih nemška imena. Pri nas je še mnogo tako nezavednih Slovencev, da sami pačijo pisma namenjena v slovenske kraje z nemškimi imeni in s takim hlapčevstvom priznavajo Nemcem opravičenost, predstavljati slovenska imena.

Smrtonosna nesreča. Dne 23. m. m. je Zakotnikov poni-žrebec 59 letnega oženjenega delavca Jožefa Lenarčiča iz Male vasi pri Ježici, ko ga je vpregel na dvorišču, zgrabil in vrgel podse. Nato ga je na obeh rokah tako obgrizel, da mu je meso kar viselo od kosti in je obležal nezavesten poleg konja. Lenarčič, katerega so potem takoj prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico, je dne 28. m. m. vsled prehudih bolečin umrl. Poni je star šele 5 let in do tedaj še proti nikomur ni bil tako besen.

Silen potres so imeli v mestu Meksiki v Ameriki. Poškodovanih je več hiš, ranjene so štiri osebe. Istočasno je bil potres tudi v mehikanskem mestu Mipali, ki je čisto razdejano. Izbruhnil je požar, da je sedaj vse v plamenu. Kdor je ostal živ, beži iz mesta. Mipala šteje 15.000 prebivalcev.

Golob v zrakoplovu. Nekdo je vzel goloba pismonoša s seboj v zrakoplov, da bi poskusil, kako se bo žival spoznala v višinah in kako dolgo bo rabila do doma. V megli se je zjutraj vzdignil v zrak, golobček se je plaho stiskal v kletki, ki je visela ob zrakoplovu. Potem je zrakoplov presekal oblake, s katerim je bilo tisti dan nebo popolnoma pokrito. Nad oblaki pa je sijalo solnce in tu je bilo zelo prijetno. Tedaj je mož odprl kletko in vzel goloba iz nje. Na drobno pisemce je zapisal srčen pozdrav svojim dragim ter naznanil čas in višino, katero je bil določil s pomočjo tlakomera, ter pripel pismo golobu na srednje repovo pero. Golob pa ni hotel zleteti, zato ga je mož nalahno sunil iz zrakoplova. Delj časa je golob obkrožal zrakoplov, potem je izginil. Veter je gnal zrakoplov proti vzhodu. Čez 2 uri je zapazil zrakoplovec črnega ptiča v svoji bližini. Spoznal je goloba, kateri je zopet sedel v zrakoplov. Ker je bil že večer, je začel mož metati pesek iz zrakoplova, da je padal. Komaj pa je zrakoplov prodril oblake, je že sfrčal golobček. Mož je srečno došel na zemljo in se peljal z vlakom na svoj dom. Golobček je bil že davno pred njim doma. Rabil je bil eno uro, seveda tega ni bilo mogoče zračuniti po pisemcu, katero je na repu prinesel domu.

Premalo za ženitev godnih deklet je v Panami. V Nevjork je došel agent, ki išče dekleta za delavce, ki kopljejo prekop med Severno in Južno Ameriko. Vlada ponuja oženjenim delavcem brezplačna stanovanja.

Za kratek čas.

Gospod katehet je v šoli razlagal otrokom, da je Bog vzel Adamu rebro in napravil iz njega Evo. Zvečer je malega šolarja Pepčka nekaj v prsih bolelo. Bridko je zajokal, rekoč. „Gotovo bo iz mene skočila ženska, ker me tako boli!“

Ne brez vzroka. „Zakaj ste odpovedali dekli službo?“ — „Zaradi njenih velikih nog. Kadar sem svojemu možu zvečer skrila čevlje, je obul njene!“

Malo pretirano. Gospod hvaleč se, koliko je že videl sveta. „Gospoda moja, na ravniku je tako vroče, da morajo hladiti zamorci kokoši z ledom, da ne znesejo trdo kuhanih jajc!“

Gospode naročnike, ki še niso poravnali naročnine za l. 1908, prosimo uljudno, da to store, ker ne vživa naš list od nobene strani podpore in je edinole navezan na plačilo svojih naročnikov

Dober polnomasten sir

v poljubnih množinah na debelo in drobno ima po nizkih cenah na prodaj

Mlekarska zadruga na Prestranku.

Samo še dokler je kaj zaloge.

Listnica uredništva.

Gospod Josip Kobal, šol. vod. Dolenjavo: Potrjujemo, da niste naš dopisnik.

Loterijske številke.

Trst, 11. aprila	58	6	76	51	85
Prag, 15. aprila	19	90	60	89	67

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Gošne kapljice proti gošni in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Semenski oves

za kraško zemljo po 24 kron z vrečo vred se pošilja po 50 kg in večje partije. Naročila vsprejema:

Maks Japel, Logatec.

Kašelj! 5245 notarsko poverjenih spričeval dokazuje, kako zdravilne so

Kaiser-jeve

Kdor

ljubi svoje zdravje, ga odpravi.

prsne karamele s 3 smrekami

Zdravniško preizkušeno in priporočeno zoper kašelj, hripavost, katar, zaslišenje, krčeviti in oslovski kašelj.

Zavoj 20 in 40 vin.

Škatljica 80 vin.

Zalogo ima **I. Hus**, lekarnar v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% .

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.